

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2025**

ΘΕΜΑ Α

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ

Θ.Κ Πορίσματα της Δρ. Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα σχετικά με την ανθρώπινη δημιουργικότητα

- Βασίζεται στη σύνθεση και δημιουργία νέων σκέψεων συνδυαστικά με προϋπάρχουσες γνώσεις. (« βασίζονται.....ιδέες») 2^η παράγραφος
- Η απεριόριστη ανθρώπινη δημιουργικότητα αποφέρει συνδυασμό ιδεών με νέα επιτεύγματα, παραπέμποντας στην απαρχή της γλωσσικής ανάπτυξης. («πότε....γλωσσικής ανάπτυξης») 2^η παράγραφος
- Με πρωτογενές στάδιο τη βρεφική ηλικία εξελίσσεται σε μεγαλύτερες ηλικίες μέσα από τις τέχνες και την επινοητικότητα ταλαντούχων ανθρώπων. («αρχέγονη.....ηλικία», «ανθρώπους...σκέψης») 3^η παράγραφος
- Είναι επιβεβλημένη η μελέτη των αποτρεπτικών της γνωστικής εξέλιξης του βρέφους παραγόντων, εστιάζοντας μεταγενέστερα στους γενετικούς και κοινωνικούς. («θα πρέπει....βρέφους», «μπορούμε επηρεάσουν») 3^η παράγραφος

Ενδεικτική Περίληψη

Στο κείμενο παρατίθενται τα πορίσματα της έρευνας της Δρ Μπάρμπαρα Πομιεχόφσκα σχετικά με την ανθρώπινη δημιουργικότητα. Αυτή βασίζεται στη σύνθεση και δημιουργία νέων σκέψεων συνδυαστικά με προϋπάρχουσες γνώσεις. Συγχρόνως, οι δημιουργικοί άνθρωποι, διαθέτοντας αφαιρετική σκέψη, οδηγούνται σε νέα επιτεύγματα. Γι' αυτό η Πομιεχόφσκα υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της γλωσσικής καλλιέργειας. Παράλληλα, προσθέτει ότι παρόλο που η δημιουργικότητα ξεκινά από τη βρεφική ηλικία, συνδέεται περισσότερο με ενηλίκους. Κρίνεται, επομένως, επιβεβλημένη η μελέτη των ανασταλτικών παραγόντων για τη γνωστική

εξέλιξη του βρέφους, με επίκεντρο μεταγενέστερα γενετικές και κοινωνικές παραμέτρους.

(86 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

B1.

α. Σωστό

β. Σωστό

γ. Λάθος

δ. Λάθος

ε. Σωστό

B2

Τα χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου στο κείμενο επιβεβαιώνονται με τις παρακάτω γλωσσικές επιλογές. Κατ' αρχάς, χρησιμοποιείται ειδικό λεξιλόγιο: «δημιουργικής παραγωγής, «αποκλίνουσα σκέψη», «πολυαισθητηριακές εμπειρίες μάθησης», «εκπαιδευτικούς στόχους», το οποίο προωθεί τη λογική τεκμηρίωση του θέματος και προσδίδει ακρίβεια, σαφήνεια, εγκυρότητα, αξιοπιστία, επισημότητα, επιστημονικό τόνο, καταδεικνύοντας το γνωστικό επίπεδο του πομπού. Παράλληλα, αξιοποιείται το γ' ρηματικό πρόσωπο «οδηγεί, να συνδυάζει, καθιστά, απαιτούν κ.τ.λ.» μέσω του οποίου δίνεται αντικειμενικότητα και ουδετερότητα στον λόγο, εφόσον το θέμα προσεγγίζεται από εξωτερική οπτική γωνία».

Άλλες γλωσσικές επιλογές που αξιοποιούνται στο κείμενο:

- Παθητική σύνταξη: «εντοπίζεται ισχυρή σχέση»
- Λειτουργία: προσδίδει ουδετερότητα και αντικειμενικότητα εφόσον εξάγει το αποτέλεσμα της ενέργειας του υποκειμένου, το ύφος γίνεται επίσημο, απρόσωπο, σοβαρό.
- Αναφορική λειτουργία της γλώσσας: «καθιστά δύσκολο το εγχείρημα».
- Λειτουργία: Προσδίδει ακρίβεια, σαφήνεια,
- Υποτακτική σύνδεση προτάσεων: «Στο παιδί που πειραματίζεται με τις μορφές στο παιχνίδι του, εξασφαλίζονται ευκαιρίες να ανακαλύψει και να εκφράσει συναισθήματα, αγωνίες και σκέψεις.»
- Λειτουργία: Προσδίδει πυκνότητα νοημάτων, αναδεικνύονται οι νοηματικές σχέσεις του κειμένου, ο λόγος γίνεται επεξηγηματικός, σύνθετος και επίσημος.

- **Ονοματοποίηση:** «Η δυναμική σχέση της εκπαίδευσης», «η επίλυση προβλημάτων», «η εξεύρεση λύσεων».
- **Λειτουργία:** Προσδίδεται αντικειμενικότητα στο λόγο, ενισχύεται ο βεβαιωτικός τόνος του, το ύφος είναι επίσημο.
- **Χρήση οριστικής έγκλισης:** «είναι», «ενισχύει», «εντοπίζεται», «εξασφαλίζονται».
- **Λειτουργία:** Δηλώνει το βέβαιο, το πραγματικό στο πλαίσιο της επιστημικής τροπικότητας και ενισχύει την πειστικότητα του κειμένου.

B3α.

Ο τίτλος του κειμένου 2 «Η δημιουργικότητα αρχίζει από την κούνια» είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός. Προϊδεάζει για το θέμα του κειμένου, καθώς η φράση «**αρχίζει από την κούνια**» συνδέεται άμεσα με την έναρξη της δημιουργικότητας στη βρεφική ηλικία που επισημαίνεται στο άρθρο. Αυτό επιτυγχάνεται με τη **χρήση μεταφορικού λόγου/ποιητικής γλώσσας** «αρχίζει από την κούνια», του **απλού λεξιλογίου** «κούνια» που ενέχει το στοιχείο της **προφορικότητας και την αίσθηση του χιούμορ**. Τέλος, ο τίτλος προκαλεί **έκπληξη**, είναι **ευρηματικός, αιχμαλωτίζει το ενδιαφέρον και ωθεί τον αναγνώστη να διαβάσει το κείμενο**.

B3β.

Μετατροπή του χωρίου σε παθητική σύνταξη:

«Θα πρέπει, επομένως, να μελετηθούν οι συνθήκες εκείνες από τις οποίες επηρεάζεται αρνητικά η ανάπτυξη των δημιουργικών γνωστικών ικανοτήτων του βρέφους.»

Οι αλλαγές που παρατηρούνται στο ύφος είναι οι εξής: με την ενεργητική σύνταξη το ύφος ήταν άμεσο και με τη μετατροπή σε παθητική **καθίσταται απρόσωπο και ουδέτερο**. Επίσης, με την ενεργητική σύνταξη το ύφος ήταν απλό, οικείο και με τη μετατροπή σε παθητική σύνταξη γίνεται **σύνθετο, επίσημο, αντικειμενικό, τυπικό και αποστασιοποιημένο**.

Γ1.

Ο ήρωας του κειμένου είναι βαθιά προβληματισμένος από τις συνθήκες που επικρατούν στον εργασιακό του χώρο. Ειδικότερα, η **οπτικοκινητική εικόνα** των συναδέλφων που καταφθάνουν στο γραφείο «**λαχανιασμένοι**», καλημερίζοντας με «**μπαγιάτικες φάτσες**» ο ένας των άλλων, τον «**απελπίζει**», μιας και ο χαιρετισμός τους είναι αδιάφορος, τυπικός, δίχως συναίσθημα χαράς - ενθουσιασμού. Μάλιστα, μέσω της **μεταφορικής χρήσης του λόγου** «**έχει αποξεράνει έτσι, σώμα και καρδιά**», ο

αφηγητής/ ήρωας, διαπιστώνει τις ίδιες αλλοτριωτικές συνθήκες «σε όλα τα γραφεία», γεγονός που του προκαλεί αγανάκτηση και αποστροφή, αφού οι συνάδελφοί του δείχνουν να μην αντλούν πια καμία ικανοποίηση από την εργασία τους. Για αυτό, ελπίζοντας να ανακαλύψει το πάθος του για δημιουργική εργασία στους πρωτοετείς φοιτητές, ομολογεί μέσω της **πρωτοπρόσωπης αναδρομικής αφήγησης** «Σηκώθηκα και ξαναπήγα στις διάφορες μεγάλες σχολές για να τους δω νεαρούς και φρέσκους φρέσκους» ότι με λύπη του διαπίστωσε και εκεί μια «αποκαρδιωτική κατάσταση», που του προκάλεσε ακόμα και σκέψεις να αλλάξει επάγγελμα.

Προσωπικά, δεν θα έφτανα σε αυτό το σημείο. Ασφαλώς, θα με απογοήτευε η περιρρέουσα ατμόσφαιρα της αλλοτριωτικής και μονότονης εργασίας, αλλά θα προσπαθούσα να διατηρήσω τη σπίθα για δημιουργικότητα και αγάπη προς το αντικείμενο της εργασίας μου.

(λέξεις 207)

Μια διαφορετική προσωπική τοποθέτηση

Προσωπικά, επειδή είμαι εκ φύσεως ευαίσθητος και συνάμα αντιδραστικός, ιδίως όταν καταπιέζομαι εσωτερικά και νιώθω ανελεύθερος, παραδέχομαι ότι μπορεί να έκανα, όπως και ο ήρωας της ιστορίας, σκέψεις να αλλάξω επάγγελμα. Πιο συγκεκριμένα, θα επιδίωκα να βρεθώ σε ένα εργασιακό περιβάλλον που θα αναπτέρωνε το ηθικό μου και δεν θα με «αποστράγγιζε ψυχικά», ώστε να αισθάνομαι πλήρης μέσα από τη δημιουργική εργασία.

Μια διαφορετική προσωπική τοποθέτηση

Προσωπικά, πιστεύω ότι μπορεί να απογοητευόμουν από τα σκυθρωπά πρόσωπα των συναδέλφων μου κι ίσως να έχανα σταδιακά τη δημιουργική μου διάθεση για εργασία, καταλήγοντας να φτάνω κουρασμένος και μελαγχολικός στο γραφείο. Σε αυτήν την περίπτωση πιθανότατα θα αδημονούσα να σχολάσω και να επιστρέψω στη θαλπωρή του σπιτιού μου.

***Εναλλακτικοί κειμενικοί δείκτες προς αξιοποίηση για την απόδειξη της παραπάνω ερμηνείας:**

Σχήμα ειρωνείας: «Οι αγαπητοί μου συνάδελφοι καταφθάνουν λαχανιασμένοι», αφού ο αφηγητής αισθάνεται αποστροφή απέναντι στους συναδέλφους του, παρά συμπάθεια- αγάπη, εξού και ομολογεί κατόπιν ότι σκέφτηκε να αλλάξει και πάλι δουλειά, για να μην τους βλέπει όλη την ημέρα μπροστά του.

Εσωτερικός μονόλογος: «Σκέφτομαι μήπως πρέπει να αλλάξω επάγγελμα...Θα ήθελα, είναι αλήθεια,... τις ίδιες γνώσεις και τα ίδια μυαλά» όπου αισθητοποιεί την απελπισία και τον προβληματισμό του ήρωα.

Είδος αφηγητή κι εστίαση: Οι καθημερινές εμπειρίες και οι προβληματισμοί του ομοδιηγητικού – αυτοδιηγητικού αφηγητή αποδίδονται από εσωτερική οπτική γωνία, καθώς εκφράζουν με γνησιότητα και εξομολογητικό τόνο τις σκέψεις του ήρωα για το θέμα που τον απασχολεί.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Δ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ :

- Άρθρο στο προσωπικό ιστολόγιο.
- Τίτλος
- Αφόρμηση από την επικαιρότητα.
- Ύφος αυθόρμητο, οικείο.
- Χρήση γ', α' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο

ΥΠΟΔΕΓΜΑ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

(Έχουν τονιστεί τα στοιχεία που έχουν αξιοποιηθεί από τα κείμενα αναφοράς.)

Τίτλος

Πρόλογος:

- 3μερής δομή
- Αφόρμηση από κείμενα αναφοράς και προσωπική εμπειρία
- Ένταξη στο ευρύτερο πλαίσιο
- Σύνδεση με τα δύο ζητούμενα

Α' Ζητούμενο: Λόγοι για τους οποίους το σχολείο οφείλει να καλλιεργεί τη δημιουργικότητα των μαθητών/μαθητριών.

(ιδέες που έχουν αντληθεί από τα κείμενα αναφοράς)

-ανάπτυξη φαντασίας, πρωτοτυπία σκέψης (κείμε.1 «πρωτοτυπία...με τη φαντασία»)

-ανάληψη πρωτοβουλιών => επίλυση προβλημάτων, εξεύρεση λύσεων => αποτελεσματικότητα. (κείμε.1 «ανάπτυξη...προβληματικές καταστάσεις»)

-καλλιέργεια εναλλακτικής σκέψης (κείμε.1 «καλλιέργεια της αποκλίνουσας σκέψης τους»)

-κατανόηση σύνθετων εννοιών (κείμε.1 «κατανόηση σύνθετων εννοιών»)

-απόκτηση πολυεπίπεδων εμπειριών μάθησης και ζωής (κείμε.1 «εξασφαλίζει μοναδικές πολυαισθητηριακές εμπειρίες»)

-έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων (κείμε.1 «να εκφράσει...σκέψεις»)

-συνειδητοποίηση μοναδικότητας, αυτοπραγμάτωση, ανάπτυξη προσωπικότητας (κείμε.1 «να νιώσει...να αναπτυχθεί»)

(ιδέες που έχουν αντληθεί από τον προσωπικό στοχασμό)

-ευελιξία στον επαγγελματικό τομέα σε συνάρτηση με τις υψηλές απαιτήσεις και την πολυπλοκότητα της εποχής

-ανάπτυξη ενσυναίσθησης μέσω της καλλιέργειας της φαντασίας που συμβάλλει στην υγιή κοινωνικοποίηση και σύναψη αρμονικών διαπροσωπικών σχέσεων που αποτελούν ζητούμενο της ψηφιακής εποχής

-διαμόρφωση ενεργού πολίτη, συμμετοχή σε δράσεις για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων

Β' Ζητούμενο: Τρόποι για τους οποίους ο μαθητής /η μαθήτρια επιλέγει στην προσωπική του ζωή να εκφράσει τη δημιουργικότητά του.

-ενασχόληση με τις τέχνες (θέατρο κ.α.)

-συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες

-εθελοντικές δράσεις

-καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων (φιλικών, ερωτικών)

-συμμετοχή σε ομίλους κοινωνικοπολιτικής δραστηριότητας (π.χ MUN)

-συμμετοχή σε πολιτιστικούς συλλόγους

Επίλογος:

- Συμπερασματικό/Ανακεφαλαιωτικό σκέλος

- Δεοντολογικό σκέλος

Ο/Η αρθρογράφος

Όταν το σχολείο δημιουργεί...

Πρόσφατα, διαβάσαμε στην τάξη δύο κείμενα με θέμα την αξία της δημιουργικότητας στη σύγχρονη εποχή. Η συζήτηση που ακολούθησε με προβληματίσε ιδιαίτερα για το κατά πόσο είμαστε δημιουργικοί σε μία εποχή που κυριαρχεί η τεχνολογία. Πράγματι, με δεδομένη τη σημασία αυτής της αρετής και προτού αναλογιστώ τους τρόπους με τους οποίους εκφράζομαι εγώ δημιουργικά, θεωρώ πως αξίζει να διερευνήσουμε τους λόγους για τους οποίους το σύγχρονο σχολείο οφείλει να μεριμνήσει για την καλλιέργεια της δημιουργικότητας.

Οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία αυτήν την καλλιέργεια συνίστανται στη σφαιρική διαμόρφωση των νέων σε πνευματικό και ηθικοκοινωνικό επίπεδο. Σαφώς, με την ενίσχυση της δημιουργικότητας, ο/η νέος/α **αναπτύσσει τη φαντασία, την πρωτοτυπία της σκέψης του/της καθώς και τις νοητικές δεξιότητες του/της** μέσα σε ένα ευχάριστο κλίμα μάθησης που ενδυναμώνει το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών για το σχολείο. Παράλληλα, **αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, οι οποίες, με τη σειρά τους, τον/την βοηθούν να βρίσκει πρακτικές λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει και να αποκτά πολυεπίπεδες εμπειρίες ζωής.** Αυτές οι εμπειρίες τον/την καθιστούν ευέλικτο/η στον επαγγελματικό τομέα και ικανό/ή να αναπτύξει την ενσυναίσθησή του/της στο πλαίσιο των διαπροσωπικών σχέσεων. Έτσι, ο/η νέος/α γίνεται ένας υπεύθυνος και ενεργός πολίτης.

Όλα αυτά με κάνουν να συνειδητοποιώ ότι κι εγώ αναπτύσσω τη δημιουργικότητά μου μέσα από καθημερινές επιλογές και συνήθειες. Μάλιστα, η ενασχόλησή μου με το θέατρο με βοηθά να ξεδιπλώνω τη συναισθηματική πτυχή του εαυτού μου και παράλληλα να αναπτύσσω τις κοινωνικές μου δεξιότητες, ανακαλύπτοντας στοιχεία για τον εαυτό μου που δε γνώριζα. Συγχρόνως, η δραστηριοποίησή μου στον χώρο του αθλητισμού και συγκεκριμένα στο στίβο συμβάλλει στην υγιή εκτόνωση και ψυχική μου αποφόρτιση, δεδομένης της πιεστικής καθημερινότητας που βιώνω ως μαθητής/-τρια της Γ' Λυκείου. Στο ίδιο πλαίσιο, το τελευταίο διάστημα, ξεκίνησα να ασχολούμαι ενεργά με τον εθελοντισμό, ένα πεδίο το οποίο μου άνοιξε νέους ορίζοντες γνώσης, κοινωνικής ευαισθησίας και διανθρώπινης επαφής.

Κλείνοντας αυτό το σύντομο άρθρο, συνειδητοποιώ ότι κάθε δράση στην καθημερινότητά μας μπορεί να γίνει δημιουργική, εφόσον έχουμε τα εφόδια για αυτό και αυτά τα εφόδια μπορεί και πρέπει να μας τα προσφέρει το σχολείο. Πέρα, όμως, από τη δική του μέριμνα, οφείλει κάθένας/μία από εμάς να αναζητά τρόπους ανάδειξης της δημιουργικότητας του/της και να υποστηρίζει τη μοναδικότητά του/της σε έναν κόσμο που προωθεί τη μαζικοποίηση και την ομοιομορφία.